

מחודדים

ת"ר ושננתם שיהיו דברי תורה מחודדים נפיק (קידושין 5).

מערכת: 073-249-0403
sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ

הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
נלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

גליון
281

נזיר דף ל"ג. שב"ק פר' תרומה - ד' אדר תשפ"ג

דף ל"ג

משנה . ששה שהיו מהלכים בדרך, ובא אחד כנגדם, אמר אחד: 'הריני נזיר שזה פלוני'. השני אמר: 'הריני נזיר שאין זה פלוני'. השלישי אמר: 'הריני נזיר שאחד משניכם נזיר. הרביעי אמר: 'הריני נזיר שאין אחד מכם נזיר'. החמישי אמר לשנים הראשונים: 'הריני נזיר ששניכם נזירים', לפי שכל אחד קיבל נזירות לפי מה שהוא דומה בעיניו. השישי אמר לחמשת הקודמים: 'הריני נזיר שכולכם נזירים' לבית שמאי: כולם נזירים, שנזירות בטעות היא נזירות, שגמרו בדעתם כל אחד לפי מחשבתו. לבית הלל: רק מי שנתקיימו דבריו הוא נזיר. ואביי פירש דברי בית הלל שאם חזר מדבריו הראשונים ונתקיימו דבריו האחרונים הרי הוא נזיר, שתוך כדי דיבור כדיבור.

ואם חזר הבא כנגדם לאחוריו ואי אפשר לברר מי הוא: לרבי יהודה (שאמר שהאומר 'הריני נזיר על מנת שיהא בכרי הזה ק' כור', והלך ומצאו שנגנב או אבד, מותר) - כולם אינם נזירים, שאין אדם מכניס עצמו לספק. לרבי שמעון - נזירים מספק, שמכניס אדם עצמו לספק, וכדי לצאת מספק יאמר: 'אם היה כדברי הריני נזיר חובה, ואם לאו הריני נזיר נדבה'. לרבי טרפון: אין אחד מהם נזיר, שלא ניתנה נזירות אלא להפלאה - שיהא ברור בשעת נדרו שהוא נזיר. [ולכן אילו אמר הרביעי שהוא נזיר אם אין שני הראשונים נזירים - הרי הוא נזיר, שהרי באמת אינם נזירים].

נזיר דף ל"ד. יום א' פר' תצוה - ה' אדר תשפ"ג

דף ל"ד - ע"א

משנה: תשעה אנשים ראו כוי, וכל אחד קיבל נזירות בתנאי אחר: 'הריני נזיר שזה חיה', 'שאינו חיה', 'שזה בהמה', 'שאינו בהמה', 'שזה חיה ובהמה', 'שאינו חיה ולא בהמה', 'הריני נזיר שאחד מכם נזיר', 'שאינו אחד מכם נזיר', 'שכולכם נזירים' - כל אחד מהם נזיר. ומשנה זו אף לדעת בית הלל, שכולם נזירים מספק, כיון שאי אפשר לברר הדבר, וכדעת רבי שמעון שאדם מכניס עצמו לספק. [ו' הראשונים - נזירים מספק, וג' האחרונים - נזירים ודאי, שהרי נתקיימו דבריהם, שזה

שאמר 'שאחד מכם נזיר' - אמת הוא שאחד מהם - זה שכיון האמת - נזיר. והשני שאמר 'שאינו אחד מכם נזיר' - משמע 'יש בכם אחד שאינו ודאי נזיר', וכן האמת שזה שלא כיון לאמת נזיר רק מחמת הספק. והשלישי שאמר 'כולכם נזירים' - הרי על כולם ספק נזירות. ויש מפרשים שגם ג' אחרונים נזירים רק מספק, שיש להסתפק בדבריהם, זה שאמר 'שאחד מכם נזיר' - שמא כוונתו 'אם אחד מכם יש עליו נזירות' וזהו אמת, ושמא כוונתו 'אם יש אחד מכם שיודע בעצמו שהוא ודאי נזיר' וזה אינו אמת. זה שאמר 'שאינו אחד מכם נזיר' - שמא היינו 'אם אין אחד שידע בעצמו שאינו ודאי נזיר', ואינו. וזה שאמר 'כולכם נזירים' - יש לפרש 'שכולכם נזירים ודאים' ואינו, וגם יש לפרש 'שכולכם בספק נזירות' וזהו אמת. וממילא כולם נזירים מספק. חזר אדם עשירי ואמר: 'הרי עלי כל דין נזירות כולכם' - הרי עלי ט' נזירות ספק, ואם ירצה לתקן עצמו יאמר: 'אם יש עלי ט' נזירות חובה מוטב, ואם לאו הרי עלי ט' נזירות נדבה'.

הדרן עלך פרק בית שמאי

פרק שישי - שלשה מינין

משנה . ג' מיני איסורים בנזיר: הטומאה, התגלחת, והיוצא מן הגופן, וכל היוצא מן הגופן מצטרף לכזית.

דף ל"ד - ע"ב

למשנה ראשונה אינו חייב מלקות עד שישתה רביעית יין, לרבי עקיבא: די בכזית יין, ואפילו שרה פיתו ביין מצטרפת הפת לכזית.

אכל כזית חרצנים או זגים בפני עצמם - לתנא קמא חייב, לרבי אלעזר בן עזריה אינו חייב עד שיאכל שני חרצנים וזג.

חרצנים - לרבי יהודה אלו הקליפות החיצונות, והגרעינים הם ה'זגים'. לרבי יוסי: להיפך, וסימן: כזוג של בהמה שהחיצון נקרא זוג.

אכל עלים ולולבים: לחכמים פטור - שדרשו הפסוקים בפרט וכלל ופרט: 'מיין ושכר יזיר' - פרט, 'מכל אשר יעשה מגופן היין' - כלל, 'מחרצנים ועד זג' - פרט, פרט וכלל ופרט אי אתה דן אלא כעין הפרט, מה הפרט מפורש פרי (-ענבים) ופסולת פרי (-חומץ), אף כל פרי (-בוסר) ופסולת פרי (-ענבים שהתליעו). לרבי אלעזר חייב - שדרש בדרך מיעוט וריבוי: 'מיין ושכר יזיר'

- מיעוט, 'מכל אשר יעשה מגפן היין' - ריבה, מיעט וריבה - ריבה הכל ואף עלים ולולבים, ומיעט רק זמורות. [ופרט האחרון - 'מחרצנים ועד זג' דרש כרבי אלעזר בן עזריה כדלהלן (דף לה.)].

'מחרצנים ועד זג' (ולא נאמר 'חרצן זג') - לרבות ענבים קטנים שבין הגדולים, שאינם רואים פני החמה ואינם מתבשלים כל כך ולא יהיו גדולים לעולם. [א. והם גרועים מבוסר, שהבוסר יגדל לבסוף, ולכן צריכים ריבוי מיוחד. ב. הם מעולים מבוסר, ואילו לא נאמר לימוד להם, היינו מרבים מכעין הפרט רק אותם ולא בוסר. ויש מפרשים: לרבות שאם ליקט כזית רק מגוף הפרי שבין הקליפה לגרעין - חייב, ואין אומרים שבטלה דעתו ואין זו אכילה].

'פרט וכלל' אין דורשים כעין הפרט אלא אם יש פרט אחר הכלל, שאם לא כן נעשה כלל מוסיף על הפרט ומרבה הכל, ובנזיר אילו לא היה נכתב הפרט 'מחרצנים ועד זג' אחר הכלל, אלא היה נכתב קודם הכלל יחד עם שאר הפרטים, היו חכמים מרבים כל היוצא מן הגפן, ואף עלים ולולבים.

נזיר דף ל"ה. יום ב' פר' תצוה - ו' אדר תשפ"ג

דף ל"ה - ע"א

רבי אלעזר בן עזריה שדרש 'מחרצנים ועד זג' שאינו חייב עד שיאכל שני חרצנים זג - או משום שסובר כרבי אלעזר שמיותר הוא לדרשה, ולא כחכמים שדרשוהו לפרט אחרון של 'פרט כלל ופרט'. או שסובר כחכמים (ועדיף כן, שאילו כרבי אלעזר בן עזריה קשה שהיה צריך להיכתב יחד עם שאר הפרטים), ואע"פ שנצרך לפרט שאחר הכלל, עדיין יש לדייק שצריך שני חרצנים זג אחד, שאם לא כן היה צריך להיכתב או שניהם בלשון רבים (מחרצנים ועד זגים) או שניהם בלשון יחיד (מחרצן ועד זג).

גם רבי אלעזר שדרש הפסוקים בנזיר בדרך מיעוט וריבוי, מודה במקומות אחרים שדורשים בדרך פרט וכלל ופרט [שבכל מקום שדורשים חכמים 'כלל ופרט וכלל' - אם יכול להפיל הכלל הראשון דורשו ב'פרט וכלל ופרט', ואם אינו יכול להפילו דורשו ב'מיעט וריבה ומיעט'] -

לר' אבהו: בפרשת שומר שכר - 'וכי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שה' - פרט, 'וכל' - כלל, 'בהמה' - פרט, לרבות כל שהוא כעין הפרט - מטלטל וגופו ממון, ולמעט עבדים שטרות וקרקעות.

לרבא: גם בפרשת עולה - 'ואם מן הצאן קרבנו מן הכבשים או מן העזים', מן - פרט, שמשמע ולא כל צאן, 'צאן' - כלל, 'כבשים ועזים' - פרט, לרבות כל שהוא כעין הפרט - צאן אף שהוא יותר מבן שנה (שכבש ועז הם בני שנה), ולמעט בעל מום. [ויש מפרשים לרבות מי שנעבדה עמו עבירה (יחורש בשור וחמור וחוסס פי פרה ודש בה), ולמעט מי שנעבדה בגופו עבירה - נרבע ונעבד]. ואמר לו רב יהודה מדיסקרתא, שיש ללמוד גם מהכתוב בתחילת הפרשה 'מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן', מן - פרט, הבהמה - כלל, שגם חיה בכללה, בקר וצאן - פרט, לרבות כל שהוא כעין הפרט - שור הבר אף שרגיל בין החיות, ולמעט חיה.

דף ל"ה - ע"ב

המקור לחכמים לכלל ופרט וכלל שמרבה כל כעין הפרט: פרשת מעשר שני, שנאמר: 'ונתת בכל אשר תאווה נפשך' - כלל, 'בבקר ובצאן וביין ובשכר' - פרט, 'ובכל אשר תשאלך נפשך' - כלל, לרבות כל כעין הפרט - פרי מפרי וגדולי קרקע (שבהמות מתעברות זו מזו וילדות, וגדלות ע"י אכילת עשב הארץ), והיינו עופות, ולמעט דגים ומים ומלח. [ורבי אלעזר שדרש ריבה מיעט וריבה - מרבה אף דגים, וממעט רק מים ומלח].

כלל ופרט - אין בכלל אלא מה שבפרט [ונכתב הכלל - כדי שלא נלמד בגזירה שוה או במה מצינו יותר מהפרט], ואם חזר וכלל - מרבה כל כעין הפרט.

פרט וכלל - הכלל מוסיף על הפרט ומרבה הכל [ונכתב הפרט - כדי שלא נלמד בגזירה שוה או במה מצינו למעט מהכלל], ואם חזר ופרט - מרבה כל כעין הפרט.

החילוק בין 'כלל ופרט וכלל' ל'פרט וכלל ופרט', הגם שבשניהם מרבים כל כעין הפרט - ב'כלל ופרט וכלל' מרבים כל שדומה לפרט אפילו בצד אחד, ב'פרט וכלל ופרט' מרבים רק דבר הדומה לפרט בשני צדדים. [ומה שמיעטו חכמים מ'כלל ופרט וכלל' האמור בשומרים כל שאינו מטלטל ואין גופו ממון, ואין די שדומה לפרט בצד אחד - שהוא מטלטל, או שגופו ממון: א. יש סוברים שהכלל הוא להיפך, שב'כלל ופרט וכלל' מרבים רק הדומה בשני צדדים, ומ'פרט וכלל ופרט' מרבים גם הדומה בצד אחד. ב. 'מטלטל' וגופו ממון' שקולים הם, וחשובים כצד אחד].

החילוק בין 'פרט וכלל' ל'מיעט וריבה': ב'פרט וכלל' - הכלל מוסיף ומרבה הכל, 'מיעט וריבה' - מרבה הכל, כגון בנזיר, אילו נדרש 'פרט וכלל' - היינו מרבים גם עלים הקשים של הגפן, אך 'מיעוט וריבוי' מרבה רק לולבים ועלים הרכים ולא עלים הקשים. [ומה שאמרו לעיל (ע"א) שרבי אלעזר דרש 'מיעוט וריבוי' ומחייב גם בעלים, היינו הרכים ולא הקשים].

נזיר דף ל"ו. יום ג' פר' תצוה - ז' אדר תשפ"ג

דף ל"ו - ע"א

לרבי אבהו אמר רבי יוחנן בכל איסורים שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור - שאם אכל חצי זית בשר וחצי זית חלב אינו חייב, חוץ מאיסורי נזיר שמצטרפים - שאם שרה פתו ביין ויש מפת ויין כדי לצרף כזית חייב, ונדרש מריבוי 'משרת'. לזעירי - אף בהקטרת שאור, שאם הקטיר חצי זית שאור וחצי זית מצה עובר בלאו 'כל שאור לא תקטירו', ודרש כן מריבוי 'כל שאור' כדלהלן. וכן לענין אכילת חמץ, שאם אכל חצי זית חמץ וחצי זית מצה חייב, וכרבי אלעזר שדורש זאת מריבוי 'כל מחמצת לא תאכלו'.

שנינו בברייתא במנחות: 'כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו', אין לי אלא כולו, מקצתו מניין, תלמוד לומר 'כל'. עירובו מניין, תלמוד לומר 'כי כל'. ונחלקו אביי ורבא בפירוש הברייתא: רבא סובר שקומץ הוא שני כזיתים, ו'כל' מרבה שאף אם הקטיר רק חצי קומץ

נפלה. והיינו דווקא בתרומה בזמן הזה דרבנן, אבל בתרומה דאורייתא חוששים לצירוף אכילת כזית בכדי אכילת פרס. (ואביי סבר בתחילה שגם בדאורייתא אין להחמיר כל שההיתר מרובה מהאיסור (ואין האיסור נותן בו טעם), כנ"ל.

נזיר דף ל"ז. יום ד' פר' תצוה - ח' אדר תשפ"ג

דף ל"ז - ע"א

'משרת ענבים' הכתוב באיסור נזיר - לחכמים:
לאסור טעם כעיקר, שאם שרה ענבים במים ויש בהם טעם יין חייב הנזיר על שתייתם. ומנזיר לומדים לשאר איסורים (מה נזיר שאינו איסור עולם, ואינו אסור בהנאה, ויש היתר לאיסורו, קל וחומר לכלאי הכרם שאיסורם איסור עולם, ואיסורים בהנאה, ואין היתר לאיסורם, וכן קל וחומר לערלה שאף שיש היתר לאיסורו, מ"מ חמור מנזיר שאיסורו איסור עולם ואסור בהנאה). **לרבי עקיבא** 'משרת' מלמד שהיתר מצטרף לאיסור בנזיר. ודברי זעירי (לעיל דף ל"ז.) שבנזיר היתר מצטרף לאיסור היינו כרבי עקיבא.

דף ל"ז - ע"ב

רבי עקיבא הלומד 'משרת' להיתר מצטרף לאיסור - למד טעם כעיקר מגיעולי עכו"ם, שנאמר 'כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש' אע"פ שאין בכלים אלא טעם, והיינו בקדירה בת יומה, שאינה נותנת טעם לפגם, אבל מאיסור בשר וחלב שאיסורו משום טעם אין ללמוד לשאר איסורים - שחידוש הוא, שאם שרום יחד יום שלם אין נאסרים, כל זמן שלא נתבשלו יחד. **וחכמים** סוברים שגם מגיעולי עכו"ם אין ללמוד שחידוש הוא שהטעם שבקדירה אוסר אף שהוא נותן טעם לפגם, שאפילו בקדירה בת יומה נפגם הטעם קצת, ולכן הוצרכו ללמוד טעם כעיקר מ'משרת', ואינו מיותר ללמד שבנזיר היתר מצטרף לאיסור.

לרבי עקיבא אין לומדים מנזיר לכל דיני התורה שהיתר מצטרף לאיסור - שיש שני כתובים הבאים כאחד ואין מלמדים, שגם בחטאת נאמר 'כל אשר יגע בבשרה יקדש', שאם נבלע מבשר חטאת בבשר שלמים יקדש להיות כמותה, שאם פסולה בפיוגול ונותר - גם השלמים נפסלו, ואם כשרה - יאכלו כחומרת חטאת, לזכרי כהונה ולפנים מן הקלעים ליום ולילה. והיינו אף שנבלע חצי זית של שומן החטאת בתוך חצי זית של שלמים [שאם נבלע כזית שלם, הרי אסור משום טעם כעיקר הנלמד מגיעולי עכו"ם]. ואמנם אין ללמוד נזיר מחטאת שאין לומדים חולין מקדשים, אך היה די לכתוב בנזיר והיינו לומדים לכל איסורי התורה, וכיון שכתבה זאת התורה גם בחטאת בהכרח שרק בנזיר וחטאת היתר מצטרף לאיסור.

'מכל אשר יעשה מגפן היין' - מלמד על איסורי נזיר שמצטרפים זה עם זה. ואף לרבי עקיבא שאפילו היתר מצטרף לאיסור נצרך לימוד זה - שהיתר מצטרף דווקא כשאכלו יחד עם האיסור, אבל איסורי נזיר מצטרפים גם בזה אחר זה תוך כדי אכילת פרס. ולרבי שמעון שלוקה אפילו על כל שהוא, ושיעור כזית נאמר רק לקרבן (שאינו שייך בנזיר) - הפסוק נדרש שאינו נזיר עד שיזיר עצמו לכל דיני נזירות.

והיינו כזית - חייב, ו'כי כל' מרבה שאף אם רק חלק מכזית הוא שאור והשאר מצה - חייב, שהיתר מצטרף לאיסור. וכן נקט זעירי וכדלעיל, משום שאין הקטרה בפחות מכזית. **ואביי סובר** שקומץ הוא כזית, ולכן פירש: 'כל' מרבה שאף אם הקטיר חצי כזית שאור חייב, ואף שזו הקטרה פחותה מכזית, ו'כי כל' מרבה שאף אם המחזה ועירב השאור במצה ואינו ניכר - חייב על הקטרתו.

מקפה (תבשיל עב) של תרומה, והשום והשמן של חולין, ונגע טבול יום במקצתם - פסל את כולם, כיון שהתרומה היא העיקר והשום והשמן הרי הם כידות לטומאה. **מקפה של חולין, והשום והשמן של תרומה, ונגע טבול יום במקצתם** - פסל רק מקום מגעו, ואף שאין במקום מגעו שיעור כביצה מהשום, שהרי הוא מפוזר על המקפה, ואין אוכלים פחות מכביצה מקבלים טומאה [ואמנם השמן שהוא משקה מקבל טומאה בכל שהוא. ורש"י חולק שאף אוכלים מקבלים טומאה בכל שהוא, ומפרש קושיית הגמרא כאן משום שהשום והשמן בטלים במקפה], מכל מקום כיון שאילו זר היה אוכל אכילת פרס מהמקפה (4 ביצים), היה אוכל כזית מהתרומה והיה לוקה, נמצא שהמקפה שהיא היתר מצרפת האיסור ללקות על אכילתו, ולכן מועיל גם ההיתר לצרף האיסור שיהא בו שיעור לקבל טומאה, אף שאין במקום המגע שיעור. (ואביי סבר בתחילה שהיינו מפני שאף אם אכל זר כזית בלבד מהמקפה חייב, שבכל התורה היתר מצטרף לאיסור).

דף ל"ו - ע"ב

כל האוכלים מצטרפים מדאורייתא בכדי אכילת פרס, ואף אם הם בתערובות, שאף שאין ההיתר מצטרף לאיסור, אינו מבטל האיסור. (ואביי סבר בתחילה שדין זה הוא רק מדרבנן).

'כל מחמצת לא תאכלו' - לרבי אליעזר לרבות כותח הבבלי ושכר המדי, אף שלא אכל כזית מן האיסור, שלעניין חמץ נתרבה שהיתר מצטרף לאיסור. **וחכמים** חולקים, שאין היתר מצטרף לאיסור, ומאיסור עצמו לא שייך לאכול כזית בכדי אכילת פרס, שהרי נאכל רק בטיבול, ואם אכלו לבדו - בטלה דעתו אצל כל אדם [ופטור, שאין זו דרך אכילה. רש"י. לתוספות: חייב, אך כיון שלא שכיח לא דיברו חכמים בזה].

שתי מדוכות של תבלין - אחת של תרומה ואחת של חולין, ולפניהם שתי קדירות - אחת של תרומה ואחת של חולין, ונפלו אלו לתוך אלו - שתיים מותרות, שמקילים בתרומת תבלין שהיא מדרבנן, אבל בתרומת תירוש ויצהר שהיא מדאורייתא מחמירים מספק שמא נתערב תרומה וחולין, ושמא יאכל כזית מן האיסור תוך כדי אכילת פרס. (ואביי סבר בתחילה שגם בדאורייתא אין להחמיר, ש'כדי אכילת פרס' אינו מדאורייתא, ואין היתר מצטרף לאיסור כשהרוב היתר).

שתי קופות - אחת של תרומה ואחת של חולין, ולפניהם שתי סאים - אחת של חולין ואחת של תרומה, ונפלו אלו לתוך אלו - שניהם מותרים, שאני אומר חולין לתוך חולין נפל, ותרומה לתוך תרומה

דף ל"ח - ע"א

לר' אבהו א"ר אלעזר כל רביעיות שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור, חוץ מנזיר, שנאמר 'משרת', וכיון ש'משרת' משמע יין, דווקא ביין נאמרה הלכה זו, אבל באוכלים - כגון בענבים וחרצנים וזגים, אין היתר מצטרף לאיסור. לרבי יוחנן מ'משרת' לומדים גם לאיסורי אכילה שבנזיר, שהיתר מצטרף לאיסור.

בעשרה מקומות נתנה התורה שיעור רביעית, ה' אדומים: - יין לנזיר [למשנה ראשונה, אבל להלכה די בכזית], יין לד' כוסות, שתה רביעית יין אל יורה, שתה רביעית יין ונכנס לבית המקדש חייב מיתה, רביעית דם של מת מטמאה באהל, ואף רביעית משני מתים, שנאמר 'ועל כל נפשות מת לא יבא'. ה' לבנים: רביעית שמן לחלת תודה, ולחלת נזיר, מים לשחוט עליהם צפור מצורע, רביעית משקים טמאים פוסלים את הגוף בשתייתם, שיעור הוצאת משקים ושופכים בשבת. ומצינו עוד לבנים שנחלקו אם שיעורם ברביעית: נטילת ידים - לחכמים רביעית אחת אפילו לשני בני אדם [די בה גם לשני, הואיל ולראשון היה בה כדי שיעור נטילה], ורבי יוסי חולק. מים שנותנים מן הכיור לתוך כלי גרוע של חרס להשקות את הסוטה - לת"ק שיעורו בחצי לוג, ולרבי יהודה ברביעית. מים שצריך ליתן בעביט של מי רגלים כדי שיוכל להתפלל שם - לת"ק כל שהוא, לרבי זכאי רביעית. מי מקוה להטביל בו מחטים וצינוריות - מעיקר הדין די ברביעית, אך חכמים הצריכו מ' סאה (אמנם במעין די ברביעית).

דף ל"ח - ע"ב

שיעור אכילת ענבים לנזיר היינו בכזית, ושיעור שתיית יין: למשנה ראשונה ברביעית, ולרבי עקיבא בכזית. (ויש מפרשים שלמשנה ראשונה בין אכילה ובין שתייה שיעורה ברביעית).

'וענבים לחים ויבשים לא יאכל' - שאם התרו בו 'אל תאכל ענבים', ואכל ענבים לחים וגם יבשים לוקה שתיים אף שהוא מין וטעם אחד. ולומדים מזה לכל איסורים שבתורה, שכשיש שני שמות אע"פ שהוא מין וטעם אחד חייב שתיים, וכגון ענבים ויין חדש בתוך שלש ימים מסחיטתו שהם טעם אחד, חייב שתיים כיון שהם שני שמות - 'יין ושכר יזיר' וענבים לחים ויבשים לא יאכל'.

'כל ימי נזרו מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לא יאכל' - אכל חרצן או זג לוקה על לאו 'מחרצנים ועד זג לא יאכל'. **לאביי לוקה שתיים - גם על 'מכל אשר יעשה מגפן היין'. לרבא - 'מכל אשר יעשה' כולל כל היוצא מן הגפן, ואין לוקים על לאו שבכללות.**

נזיר שהיה שותה יין כל היום בהתראה אחת - לוקה אחת. התרו בו כל פעם ופעם ששתה - חייב על כל אחת ואחת. אכל כזית ענבים לחים, יבשים, חרצנים, זגים, וסחט אשכול של ענבים ושתה - לוקה משום כל אחת, וגם משום 'לא יחל דברו'.

יום זה הוקדש לזכות והצלחת אמנו

מרת מרים לאה בת מלכה

לברכה והצלחה וסייעתא דשמיא בכל העינינים

דף ל"ט - ע"א

סתם נזירות שלושים יום, גילח או שגילחוהו ליסטים

באמצע נזירותו - צריך להמתין עד שיגדלו שערותיו שלושים יום, לפי שצריך תגלחת של מצוה כפי שראוי לגדול בסתם נזירות. [נזיר ס' יום וגילחוהו ביום הל' אינו סותר כלום, שהרי תהיה לו תגלחת של שער הגדל ל' יום].

השער מתגדל משרשו ומעיקרו, ולא שראש השער הולך וגדל, שהרי אנו רואים בזקנים ששערם מלבין, שמתחיל להלבין זקנם הסמוך לסנטר, וכן רואים בבהמות שצובעים צמרם, כשגדל הצמר, החלק הצבוע מתרחק מגוף הבהמה. ונפקא מינה בגלחו ליסטים ושיירו בו כדי לכוף ראשו לעיקרו, שכיון שניטל השער שהקדיש בשעת קבלת נזרו, צריך להמתין שיגדלו שערותיו שלושים יום.

דף ל"ט - ע"ב

נזיר שגילחוהו לסטים ביום שלושים שהוא יום מלאת נזירותו - לשיטת רבי אליעזר שהנטמא ביום מלאת סותר רק שבע יום, לומדים משם שהוא הדין כשגילחוהו ביום זה שסותר רק שבע יום, והיינו שמגלח לאחר שבע יום, שבשיעור שיער זה יש כדי לכוף ראשו לעיקרו, ויש בו חשיבות כדי שיהא נקרא גילוח.

ולחכמים - כשם שסוברים שאם נטמא ביום מלאת סותר כל הל', כך גם בגילוח סותר ל' יום, אבל גילחוהו ב' או ג' ימים אחר מלאת גם לחכמים אינו סותר אלא ז', כשם שבטומאה אינו סותר אלא ז'.

עוד יש לפרש שמדובר בנטמא אחר הבאת הקרבנות קודם גילוח - לרבי אליעזר שהגילוח מעכב את סיום הנזירות, צריך להמתין ז' ימים בנזירות ואז לגלח, ולחכמים שאין הגילוח מעכב הרי כבר סיים נזירותו בהבאת הקרבנות, ואין עליו שום איסור, אלא שכדי לקיים מצות גילוח צריך להמתין ז' ימים ולגלח].

'תער לא יעבור על ראשו' - לתנא במשנה: לרבות כל המעבירים, כל שגילח כעין תער שעוקר השיער מעיקרו, כגון בזוג, ביד, בסם - עובר בלאו, וחייב מלקות אפילו על שער אחד. ורבי יאשיה הוסיף שגם אם גילח שלא כעין תער, שלא עקרו לגמרי, עובר בעשה 'קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו'.

לרבי יונתן: אינו עובר בלאו אלא בגילוח בתער, והעשה 'קדוש יהיה...' היינו שהמגלח בתער עובר גם על עשה.

לחכמים שעובר בכל גילוח כעין תער מה שכתוב 'תער' [שאם ללמדנו שרק כעין תער חייב היה צריך לכתוב 'משחית לא יעבור'] - לת"ק: ללמד שמצות גילוח נזיר טהור דווקא בתער, שאי אפשר ללמדו ממצורע, שתגלחת נזיר קלה, שמצורע טעון גילוח כל גופו ונזיר רק ראשו. לרבי: תיבת 'תער' באה ללמד שהמגלח בתער עובר שני לאוין, משום 'תער' ומשום 'לא יעבור' [ש'לא' עולה על שניהם, וכאילו נכתב 'תער לא' 'לא יעבור'],

ומהנאמר בהמשך 'תער לא יעבור על ראשו עד מלאת' לומדים שגילוח טהרה הנעשה ביום מלאת אינו נעשה אלא בתער. [שאילו כת"ק שבא ללמד רק על תגלחת טהרה מדוע נכתב ה'תער' באיסור התגלחת ולא בתגלחת הטהרה].